

NIEUW LICHT OP OUDE KAARTEN

Magnuslezing 2023

Magnuslezing 2022

NIEUW LICHT OP OUDE KAARTEN

Paul Brood

Geny van Horssen

De Magnuslezing is een gezamenlijk initiatief van de Vereniging Historisch Anloo, Stichting Rondom Magnus, de Stichting Vrienden van de Magnuskerk en de Protestantse Gemeente Anloo-Zuidlaren.

Afbeelding voorpagina:
contour van landgoed Ter Borgh, weergegeven op de Bonnekaart 1900

VOORWOORD

We zijn blij dat we ook dit jaar weer onze Magnuslezing hebben kunnen organiseren. Nu al voor de zevende keer!

Deze Magnuslezing staat in het licht van het gebruik van historisch kaartmateriaal, schilderijen en tekeningen in combinatie met moderne technieken, om daarmee de eeuwenlange ontwikkeling van het landschap rondom Anloo en het gebruik daarvan in beeld te brengen.

Dr. Paul Brood laat in deze Magnuslezing zien hoe foto's, schilderijen en kaarten in de loop der tijden weergeven hoe in figuurlijke zin de 'kaart van Nederland' is veranderd. Door kaarten uit verschillende perioden te vergelijken, in veel gevallen in combinatie met schilderijen en tekeningen, kun je verrassend goed zien hoe aanpassingen aan steden, dorpen en landschappen uiteindelijk geworden zijn tot de omgeving waarin we nu dagelijks onze weg vinden. De hedendaagse zoektocht naar het verleden is dankzij goed toegankelijke collecties en archieven, maar ook digitale hulpmiddelen en geografisch informatievoorziening veel makkelijker geworden. Juist historische kaarten kunnen bij het verwerven van een beeld van het landschappelijke verleden en de leefomgeving van toen een uitstekende dienst bewijzen. Niet alleen om in enge zin om je heen te kunnen kijken en je positie te weten, maar ook om bepaalde kwesties in het heden uit de wereld te helpen.

Drs. ing. Geny van Horssen licht in haar presentatie haar landschapsbiografie toe van de omgeving van Anloo, en dan specifiek gericht op het landgoed Ter Borgh. Een landschapsbiografie vertelt over de geschiedenis van een landschap, hoe het er uitzag en is veranderd, en hoe het werd gebruikt door zijn bewoners. Na een korte toelichting op hoe het landschap in brede zin in honderden jaren is veranderd door natuurlijke oorzaak en door menselijk ingrijpen (markebezit, ontginning etc.) gaat zij verder in op haar onderzoek.

Het landgoed Ter Borgh is ontwikkeld door de vennoten van de familie Meihuizen (houthandelaren uit Wildervank), Dirk Everhard Everts en

diens zoon Everhard. Het werd in eerste instantie gebruikt voor recreatie (weekend- en vakantieverblijf, jacht, vissen etc.) en leverde in een later stadium productiehout. Een opmerkelijk detail hierbij is dat er een zekere analogie is met de huidige gas en olieproblematiek met Rusland. Net zoals er nu naarstig wordt gezocht naar alternatieve energiebronnen om de winter door te komen, zo moest een terugval in de export van hout na de Russische revolutie worden gecompenseerd. Deze compensatie werd met name ingevuld door import uit Scandinavië. En later ook met de aanplant van bossen; in dit geval dus het Evertsbos.

Vervolgens licht zij toe hoe de landschapsbiografie kon worden opgesteld en welke rol historische kaarten en de toepassing van de huidige digitale kaarttechnieken daarbij hebben geholpen.

Wij hopen dat u met de teksten en afbeeldingen in dit boekje straks na de Magnuslezing nog eens goed en met plezier de gepresenteerde verhalen kunt nalezen.

Anloo, november 2022

Henk Muller, voorzitter Historisch Anloo

INHOUD

Voorwoord

Henk Muller, voorzitter Historisch Anloo

Hoe kaarten de geschiedenis tot leven brengen

De betekenis van oude kaarten voor het begrijpen van de ontwikkeling van het landschap.

Paul Brood

Landschapsbiografie van voormalig landgoed Ter Borgh

Een praktijkvoorbeeld van historisch onderzoek met gebruik van kaarten.

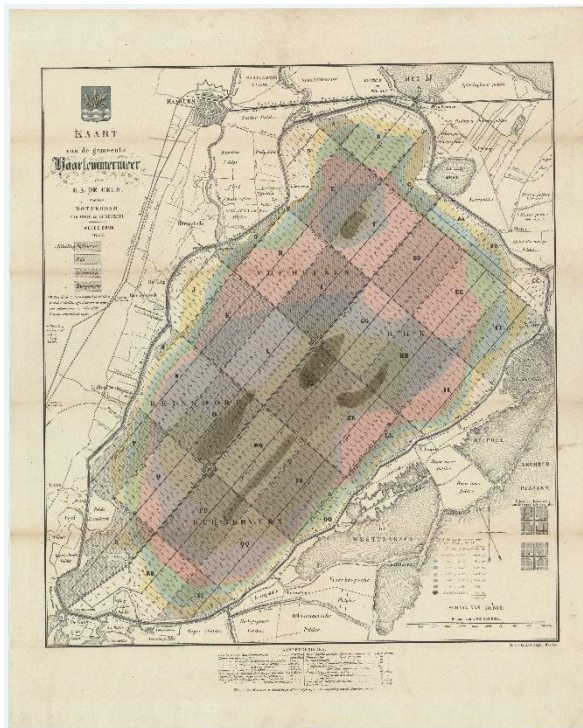
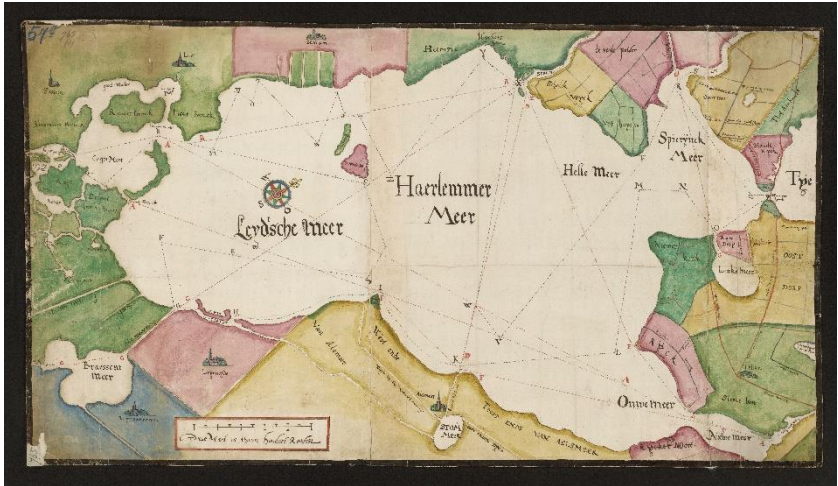
Geny van Horssen

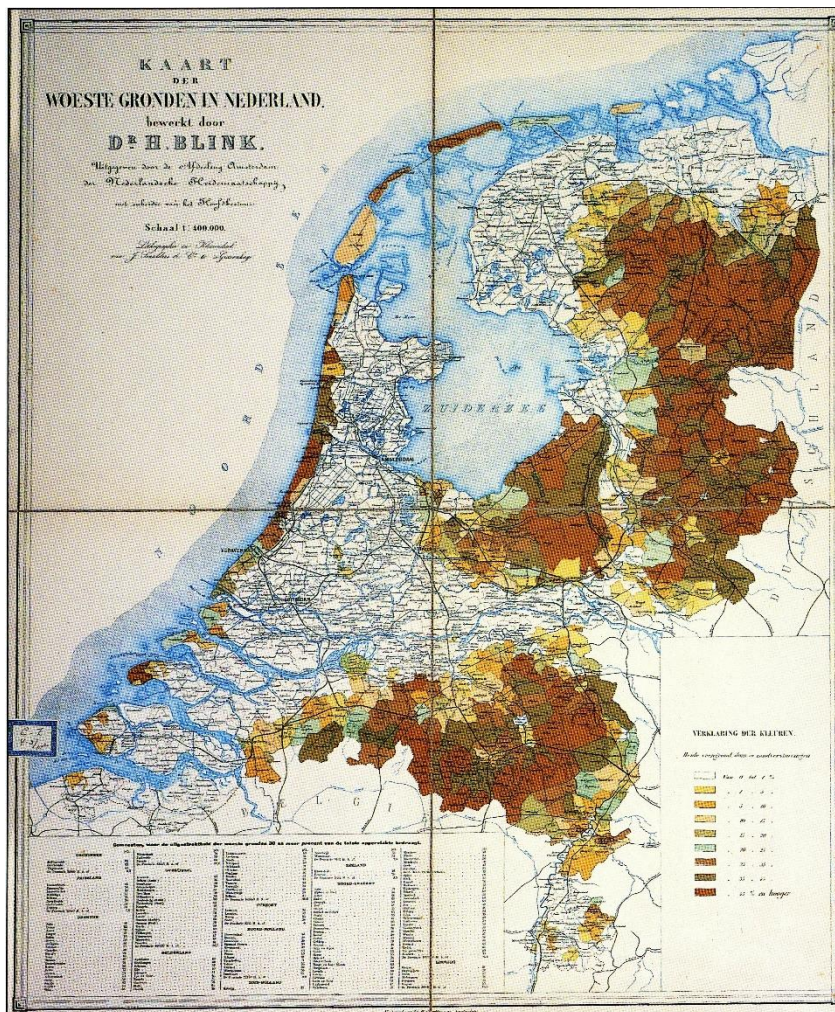
De sprekers

Nadere kennismaking met de sprekers.

Figuur 3. Kaart van de woeste gronden in Nederland, door H. Blink, circa 1900. Nationaal Archief, Den Haag.

Vorige pagina: figuur 1. Gekleurde manuscriptkaart van de Haarlemmermeer, met omliggende gebieden, dorpen en plaatsen, zeventiende eeuw. Het meer heeft verschillende namen: Leidsemeer, Haarlemmermeer, Hellemeer, Oude Meer. Noord-Hollands Archief, Haarlem.

Daaronder: figuur 2. Kaart van de nieuwe gemeente Haarlemmermeer, door G.A. de Geus, 1855. Noord-Hollands Archief, Haarlem.

HOE KAARTEN DE GESCHIEDENIS TOT LEVEN BRENGEN

Paul Brood

Voor veel mensen is de echte kennismaking met geschiedenis de speurtocht naar hun voorouders. Zeker wanneer er minder tijd nodig is voor werk en gezin, benut een groot aantal mensen de gelegenheid zich te verdiepen in het verleden van eigen familie en/of woonplaats. Mede dankzij de sterk toegenomen mogelijkheden om langs digitale weg te zoeken naar geboorte-, huwelijks- en overlijdensdata, is de stamboom al snel gemaakt.

Maar hoe krijg je nu een reëel beeld van het leven van onze voorouders en van de wereld waarin zij leefden? Welke bronnen zijn daarvoor beschikbaar? Natuurlijk is het nuttig te beginnen met thuis te zoeken in oude papieren. Meestal levert dat oude brieven, eigendomsbewijzen, diploma's en aanstellings- en ontslagpapieren op. Daarmee is al een goede basis gelegd. Vaak zijn er ook oude foto's, al dan niet in albums, die onze voorouders tonen, meest in hun eigen omgeving. Maar veel verder dan het eind van de negentiende eeuw komen we dan meestal niet.

Hoe krijgen we nu een beeld van de tijd vóór de fotografie? Gelukkig hebben vele kunstenaars hun wereld getekend en geschilderd. Daarmee krijgen we in elk geval de kans een impressie van die verleden tijd te krijgen, hoewel we natuurlijk rekening moeten houden met de artistieke vrijheid die de kunstenaars zich veroorloofden. Landschappen, steden, dorpen in vroeger eeuwen zijn vaak objecten van kunstenaars geweest en hun werk is terug te vinden in talloze musea. Wie in zijn tijd belangrijk

Figuur 4. Achttiende-eeuwse tekening van een dijk met hek in Hoogeveen, door Egbert van Driest. Rijksmuseum, Amsterdam.

was (of dat zelf vond), liet zich portretteren en die portretten zijn eveneens bewaard gebleven. De toegang daartoe wordt in onze tijd alleen maar makkelijker doordat de museale collecties online raadpleegbaar zijn.

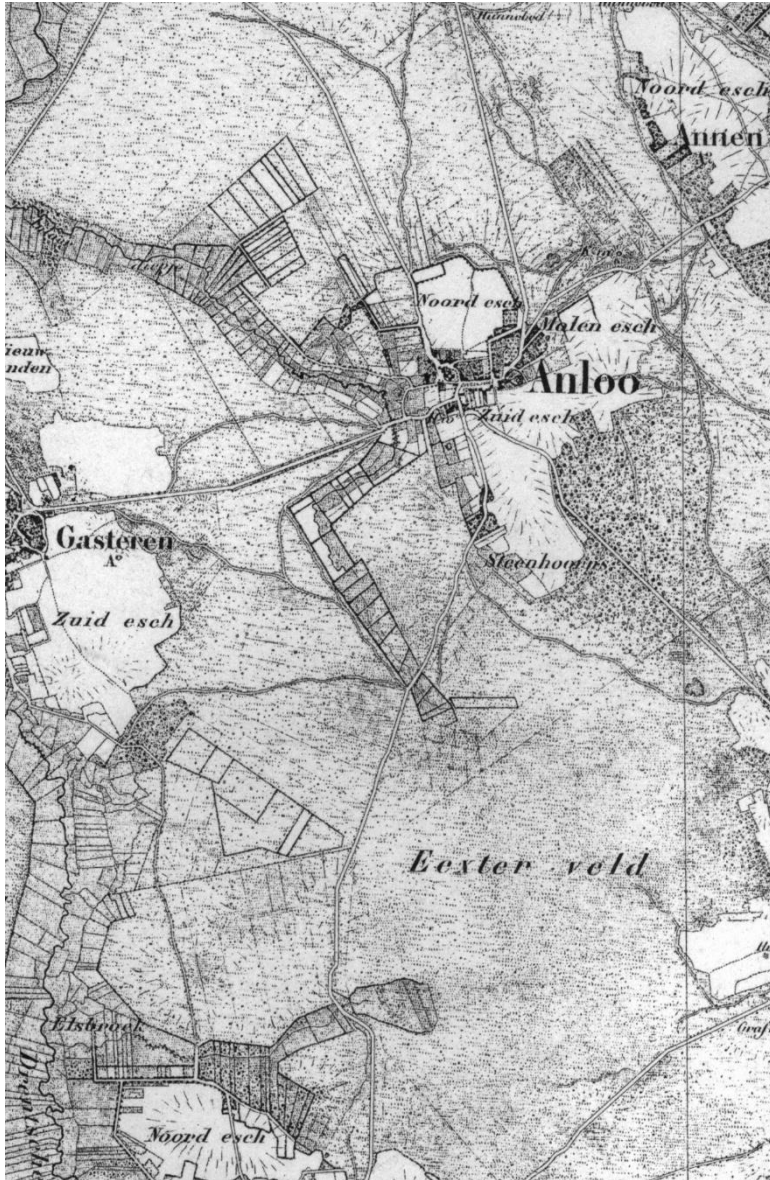
Het belang van kaarten

Kunnen oude kaarten ons ook helpen om een beeld van vroeger te krijgen? Oude kaarten lenen zich bij uitstek voor een tweede leven. Ze zijn in het verleden gemaakt met een speciaal doel: het vastleggen van grondbezit, het oplossen van een geschil, om belasting te heffen of om de vijand tegen te houden. Maar nu geven de kaarten ons inzicht in de ontwikkeling van ons landschap, in onze strijd tegen het water en de voortdurende wens ons steeds sneller en makkelijker te verplaatsen. Wat is er mooier dan te wandelen of te fietsen over wegen die er honderden jaren geleden ook al lagen. Leg een hedendaagse kaart en een kaart van een paar eeuwen geleden naast elkaar en zie de verschillen en vooral de overeenkomsten!

Kaarten kunnen ons inzicht geven in de **ontwikkeling van ons landschap**. Een mooi voorbeeld is de Haarlemmermeer. In de zestiende eeuw groeien verschillende kleine meren samen tot één groot meer. Omliggende dorpen worden verzwolgen door het water. Al in de zeventiende en achttiende eeuw maken de ingenieurs Leeghwater en Cruquius plannen voor drooglegging van het meer. In 1836 jaagt een zware storm het water van het Haarlemmermeer op tot Amsterdam en Leiden. Dat geeft aanleiding tot actie: drie jaar later is de wet tot droogmaking van het Haarlemmermeer een feit. Het droogmalen gebeurt met drie stoomgemalen en duurt tot 1852.

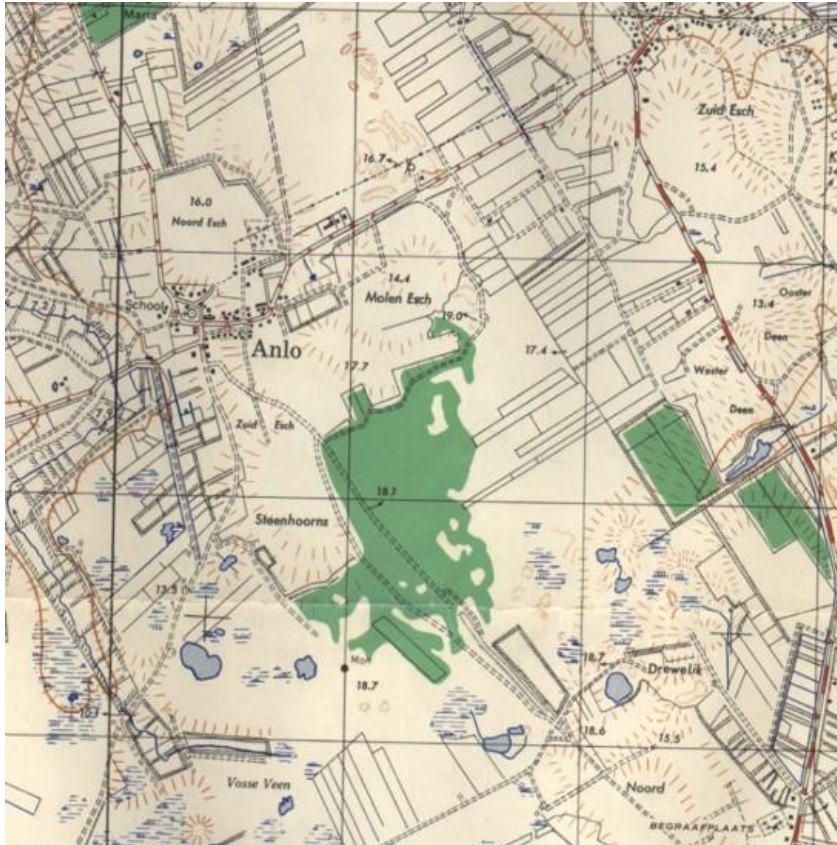
Zo ontstaat in 1855 de nieuwe gemeente Haarlemmermeer. De afbeeldingen 1 en 2 in dit boekje laten de ontwikkeling mooi zien. De polder kan bewoond gaan worden. Uit alle streken van Nederland komen bewoners op dit nieuwe land af. De bewoning van het nieuwe uitgestrekte gebied komt aan het begin van de twintigste eeuw langzaam verder op gang. Tot in de jaren twintig is een van de polders in gebruik als militair vliegveld. Vanaf 1920 landen er ook burgervliegtuigen. De gemeente Amsterdam richt het gebied vanaf 1926 in als gemeentelijke luchthaven en geeft het de naam Schiphol, dat verwijst een gehucht aan de rand van de Haarlemmermeer. Als de Tweede Wereldoorlog uitbreekt wordt het vliegveld grotendeels door de Duitsers verwoest.

Vanaf de jaren vijftig breiden de gemeenten rondom de Haarlemmermeer, zoals Amstelveen en Badhoevedorp, sterk uit. De goede ontsluiting van het gebied door middel van de snelweg A10 en de spoorlijn Amsterdam–Den Haag, is aantrekkelijk voor het bedrijfsleven. Ook de luchthaven Schiphol maakt een enorme groei door. In 1963 begint men met de aanleg van het huidige Schiphol.

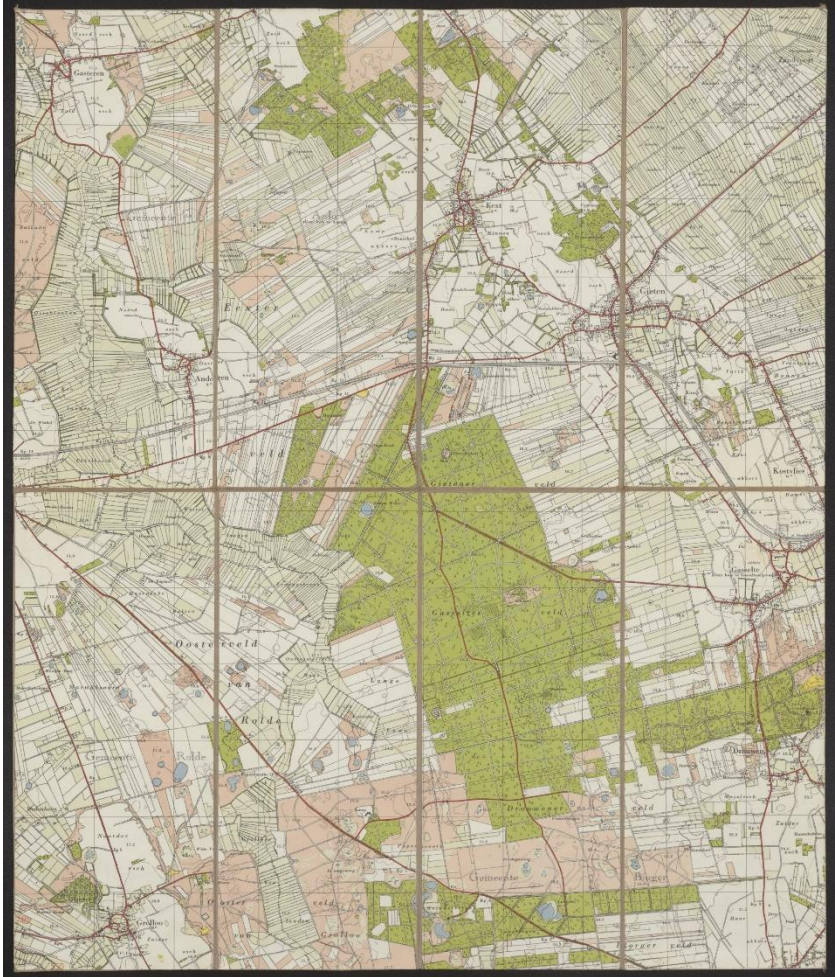
Figuur 5. Topografische kaart 1850.

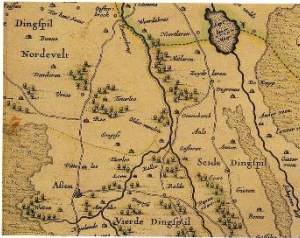
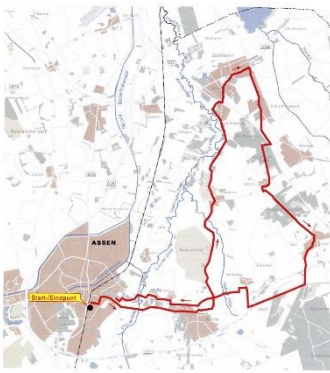

Figuur 7. Topografische kaart 1940.

Figuur 8. Topografische kaart 1954.

ROUTE 1 Assen-Rolde-Zuidlaren-Anloo-Exft- Assen

Lengte: 40 km

Assen-Rolde

Start bij het NS-station van Assen. Steek de weg langs het station over en volg rechtsaf de ANWB-fietsaanwijzing naar Rolde. Ga door de tunnel en vervolgens na ca. 400 m linksaf (Pelikaanstraat) en na ca. 300 m rechtsaf (Stoenswijk). Volg deze weg tot de kerk in Rolde.

De weg Assen-Rolde werd in 1840 verhard en was daarmee de tweede verharde weg in de provincie Drenthe. De eerste was de doorgaande route langs de Drentse Hoofdvaart. In 1847 was het wegvak Cieten-Bareveld gereed, het daaropvolgend jaar het deel Rolde-Gieten.

De verbinding tussen Assen en Rolde is al eeuwen oud. Nadat omstreeks 1260 het klooster Maria in Campis was gesticht, leidde een eenvoudige zandweg vanaf Witten over Assen naar de brug over het Deursderdiep en vandaar naar Rolde. Deze brug lag oorspronkelijk zo'n honderd meter noordelijker dan nu. Op die plek zijn namelijk de resten van een watermolen en een brug gevonden.

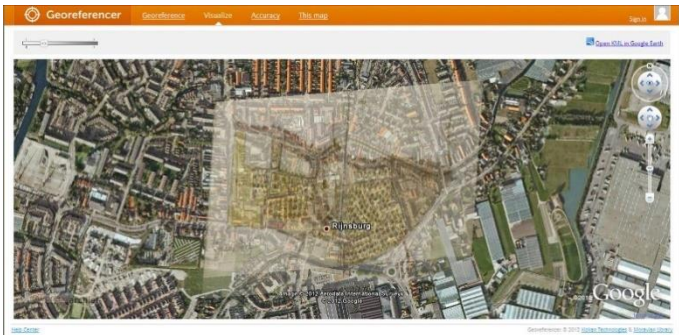
"In Europa ken ik weinig wegen die zo mooi zijn als die van Assen naar Rolde", schreef de Fransman Henry Havard in 1875. Veel is sindsdien veranderd, maar de oude weg is deels als parallelweg, omzoomd met gebouwtjes, nog goed te zien. Het aangligende Kampbeide, het eerste natuurgebied van de stichting Het Drentse Landschap, ademt nog de steer van het verleden. Ook het dal van het Deursz diepte geeft de toeschouwer een plezierige gevoel.

Bezienswaardig onderweg:

1. Het terrein van de voormalige havezate Vredeveld. Dit adellijke huis dateerde uit 1648 en was begin negentiende eeuw de woning van gouverneur Petrus Hofstede.

In 1823 bezochten de Hollandse jongheeren Van Lennep en Van Hogendorp de gouverneur Petrus Hofstede op Vredeveld. In hun dagboek noteerden zij: "Tot de middag schreven wij en wandelden toen naar Vredeveld, waar wij de gouverneur, zijn vrouw, twee dochters en drie jongheeren uit het Instituut aan tafel troffen. Ze boden ons meteen stoelen aan en wij aten heel smakelijk mee. De hele familie Hofstede was heel vriendelijk en erg blij om Van Hogendorp terug te zien. Die was enigszins teleurgesteld, omdat de mooiste en aardigste van de dochters, met wie hij in 1819 veel plezier had gehad, intussen getrouwd was en naar Sneek verhuisd. Bij het dessert dronken wij heel lekkere Kaapse mader. Onder het eten was een van de zonen van de gouverneur binnengekomen, die directeur van het postkantoor is. De dames wandelden naar de kerk en de jonge Hofstede

Figuur 9. Route in de ANWB-uitgave Langs Drenthe's oudste wegen (1999).

Figuur 10. Gegeoreferencide kaart van de abdij van Rijnsburg, Nationaal Archief, Den Haag.

Maar ook van de **ontginning van woeste gronden** geven kaarten prachtig de ontwikkeling weer. De kaart van de Drentse geograaf Hendrik Blink, afbeelding 3, laat zien hoeveel grond omstreeks 1900 nog woest was. Woest beschouwt Blink waarschijnlijk als niet zijnde stedelijk gebied of kleigronden.

Ook aan de hand van topografische kaarten, die vanaf midden negentiende eeuw gemaakt zijn, is de tijd vast te leggen. Kijk eens naar afbeeldingen 5 t/m 8, de kaarten waarop Anloo en omgeving te zien is in de jaren 1850, 1900, 1940 en 1954.

Wat is er mooier dan te **wandelen of te fietsen** over wegen die er honderden jaren geleden ook al lagen. Leg een hedendaagse kaart en een kaart van een paar eeuwen geleden naast elkaar en zie de verschillen en vooral de overeenkomsten! Zie de zeventiende-eeuwse kaart van Drenthe bij de ANWB-routebeschrijving in afbeelding 9. Hierop staat een aantal wegen aangegeven. Zandwegen, maar wel doorgaande wegen die heel lang in gebruik waren. En nog steeds zijn. Want voor een fietsgids heb ik – jaren geleden – eens een fietsroute gemaakt over de wegen die op deze kaart stonden aangegeven. Een kleine historische sensatie voor de fietser!

Met behulp van de moderne techniek zijn heden en verleden nog makkelijker te verbinden. Met de techniek van **georefereren** kan een oude kaart op een modern kaartbeeld geplaatst worden. Zie afbeelding 10: deze kaart is er een uit het kaartboek van de landen van de voormalige abdij van Rijsburg, Hij is in het jaar 1598 gemaakt door de landmeter Symon Aerntszoen van Buningen. De kaart laat zien wat er van het convent toen nog bestond, met de aangelegen tuinen, het kerkhof en een gedeelte van het dorp Rijsburg geworden is. Met georefereren is precies te zien waar in het huidige Rijsburg het klooster gevestigd was.

Conclusie

Om een beeld van het verleden te krijgen kunnen kaarten dus een uitstekende dienst bewijzen. Van belang daarbij is wel dat men zich altijd realiseert wie de kaart voor welk doel gemaakt heeft. Want kaarten spelen vaak een rol in juridische, waterstaatkundige of landschappelijke kwesties. Maar wie zich dat bewust is, kan genieten van wat historische kaarten te bieden hebben en daadwerkelijk een glimp van het leven van onze voorouders ontdekken.

DE LANDSCHAPS BIOGRAFIE VAN VOORMALIG LANDGOED TER BORGH

Geny van Horssen

De biografie in het kort

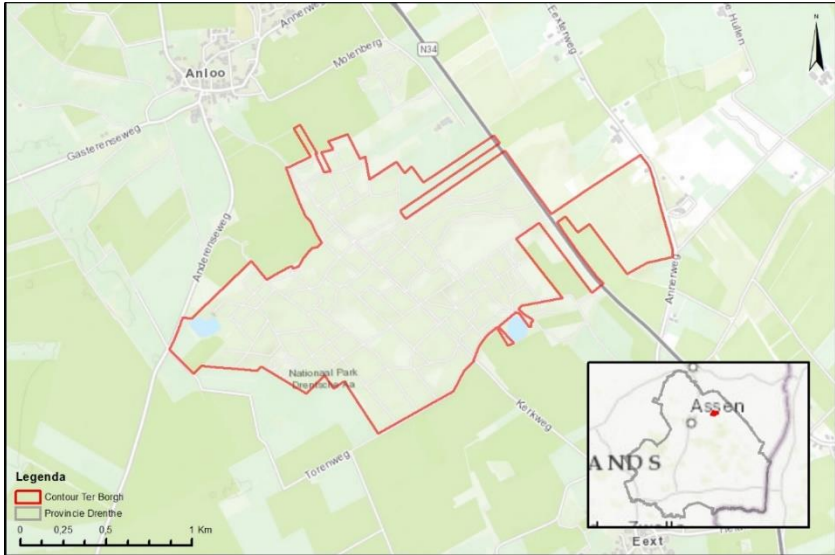
De laatste woeste gronden in Nederland zijn ontgonnen aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. Het betrof heide op de zandgebieden in Brabant, Limburg, Overijssel, de Achterhoek, de Veluwe en Drenthe. Ze werden in eerste instantie ontgonnen door boeren en de adel als uitbreiding van hun eigendom. Door de groeiende bevolkingsomvang en de hoge werkeloosheid van die tijd kwam er een stimuleringsregeling van de overheid om de ontginning te bevorderen. De ontginning werd vervolgens ook ter hand genomen door vermogende industriëlen, investeringsmaatschappijen en de overheid zelf, veelal in de vorm van werkverschaffingsprojecten. Toen eind van de negentiende eeuw ongeveer tegelijkertijd de kunstmest haar intrede deed, de mechanisatie op gang kwam en het markebezet werd afgeschaft werden de laatste woeste gronden in snel tempo ontgonnen. Een bijzonder type ontginning daarbij waren de bebossingen. Buiten houtproductie hadden deze tot doel de stuifzanden te beteugelen die de landbouwgronden bedreigden. Na ontginning van de woeste gronden ontstonden er landbouwgronden, Staatsbossen en landgoederen. De ontginning heeft daarmee een belangrijke invloed op het hedendaagse landschap gehad.

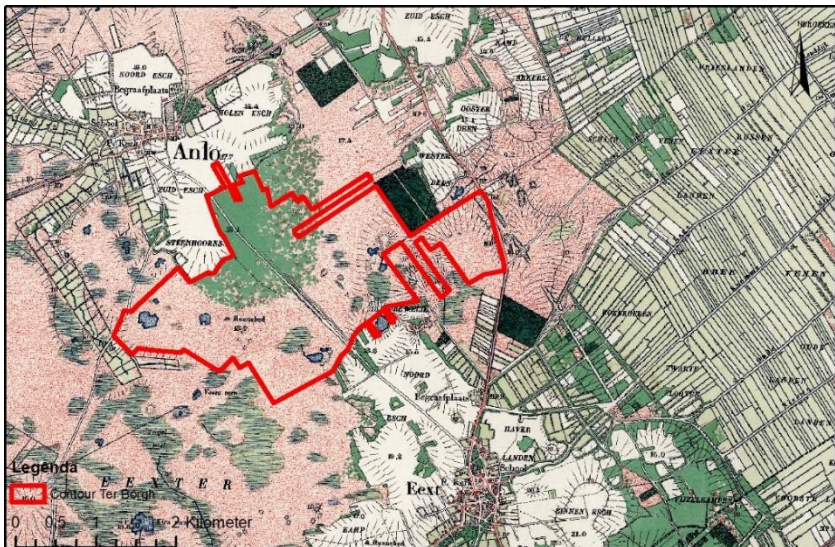
Figuur 11. Luchtfoto houthandel J.M. Meihuizen & Zoon, ongedateerd.

Landgoed Ter Borgh was ook zo'n ontginningslandgoed. Het was ruim 200 ha groot en lag ten zuiden van Anloo (afbeelding 12). Het landgoed is gesticht door de familie Everts. De familie woonde en werkte in Wildervank. Everhardus Everts trad in 1866 als werknemer toe tot het familiebedrijf Houthandel Meihuizen en Zoon, dat gevestigd was in Wildervank (afbeelding 11). Na zijn huwelijk met Arendina Catharina Meihuizen werd hij in 1875 vennoot van de VOF J.M. Meihuizen & Zoon. Ook zijn zoon Dirk Everhard Everts en diens zoon Everhard Everts zijn als vennoot werkzaam geweest bij de firma.

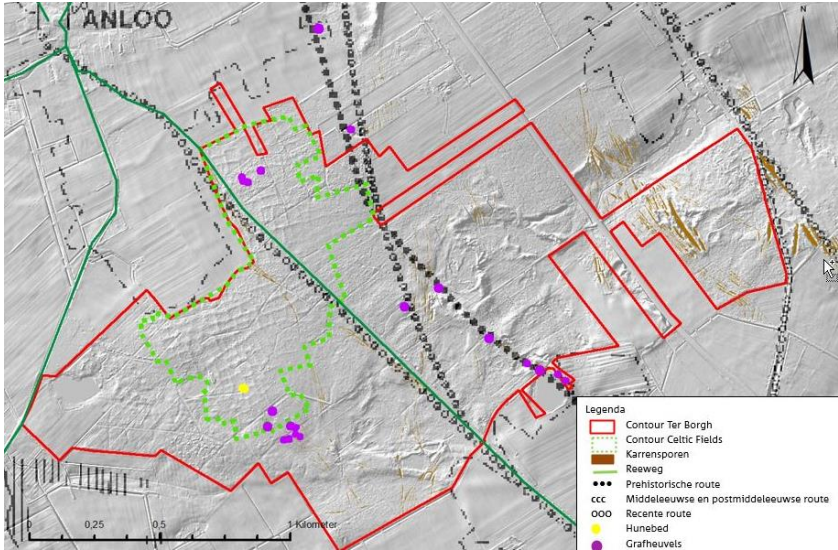
In 1911 werd door hen het eerste perceel grond aangekocht van wat het latere landgoed Ter Borgh zou worden. De aankopen werden voortgezet tot mei 1969. Het merendeel van de percelen betrof 'woeste grond'. Het ging dan om heide, vennetjes, moeras en hier en daar begroeiing met bomen. Dit landschap was ontstaan na gebruik als markegrond. Ook de daaraan voorafgaande bewoningsgeschiedenis heeft sporen op het

Figuur 12. De contour van het voormalige landgoed geprojecteerd op de topografische kaart 2021,

Figuur 13. Contour van het landgoed Ter Borgh weergegeven op de Bonnekaart 1900.

Figuur 14. Historische wegen, karrensporen en Celtic fields, hunebed en grafheuvels geprojecteerd op hoogtekkaart met hillshade.

Figuur 15. Grondgebruik 1911 op basis van het beheerplan 1955.

terrein nagelaten in de vorm van grafheuvels, een hunebed, de reeweg en Celtic fields. Vanuit de geologische ontstaansgeschiedenis zijn er eveneens sporen behouden gebleven in de vorm van pingoruiïnes .

De heide werd door de Evertsen ontgonnen en beplant met bomen, waardoor er uiteindelijk een bijna 220 hectare groot productiebos ontstond. Een groot deel hiervan kennen we nu als het Evertsbos. De ontginningswerkzaamheden voor het landgoed werden door de familie Everts ondergebracht in de Boschaanplanting Ter Borgh N.V. De periode waarin het landgoed is gesticht en waarin de houtproductie op gang kwam valt samen met de terugval van de houtimport van houthandel Meihuizen uit Rusland en de verslechterende Europese houtimportkansen na de eerste wereldoorlog en de Russische revolutie. Het hout van het landgoed kan daarmee gefungeerd hebben als back-up in gevallen waarin de firma Meihuizen onvoldoende hout uit het buitenland kon importeren.

Het landgoed leverde hout aan zowel Meihuizen als derden, maar werd daarnaast ook gebruikt voor recreatie. Ten westen van Anloo bouwde de familie een jachthuis met daarnaast een jachtopzichterswoning. Daar woonde overigens de boswachter. In het bos werd een familiebegraafplaats aangelegd. In de jaren veertig werd er een recreatiewoning bij het Gagelveen gebouwd en in de oorlogsperiode werd er een schuilhol gemaakt dat tot 1944 in stand bleef. In de jaren vijftig werd er een pinetum gesticht. Daarna werd in de jaren zestig de provinciale weg N34 aangelegd waardoor het landgoed werd doorsneden. Eveneens in de jaren zestig ging houthandel Meihuizen ten gevolge van de economische ontwikkelingen op in een fusie met andere houthandelaren. Daarmee eindigde de opvolging van familieleden in het bedrijf. Tegelijkertijd was er een maatschappelijke tendens tot beëindiging van ontginningen en behoud van culturele en natuurlijke landschapselementen.

Het landgoed werd in 1972 grotendeels verkocht aan Staatsbosbeheer. Het staat nu bekend als het Evertsbos (afbeelding 16). De vier kinderen van Dirk Everhard Everts verkregen de woningen en een aantal bospercelen. Het pinetum en de grafplaats werden ondergebracht in stichtingen. Het bos ten oosten van de N34 bleef in eerste instantie in eigendom van de N.V. Boschaanplanting Ter Borgh maar werd uiteindelijk eveneens verkocht.

Figuur 16. Evertsbos 2022.

Het tot stand komen van de biografie en de rol van kaarten

Om de landschapsbiografie samen te stellen is gebruik gemaakt van een combinatie van bronnen. De bedrijfsinformatie van de firma Meihuizen is ondergebracht in de Groninger archieven, terwijl de informatie van de Boschaanplanting Ter Borgh N.V. is ondergebracht in het Drents Archief. Daarnaast zijn door de nazaten van de stichters stukken beschikbaar gesteld uit het familiearchief dan wel privé-archieven. Buiten archiefstukken is er gebruik gemaakt van allerlei kaartmateriaal, literatuur, foto's, krantenartikelen, schilderijen en door veldwerk verkregen gegevens.

Voor de landschapsbiografie zijn daarvan nieuwe kaarten vervaardigd met behulp van GIS (Geografisch Informatie Systeem). Met deze methode kan zowel gebruik gemaakt worden van scans van analoge kaarten als digitale kaarten. Ook combinaties met afbeeldingen kunnen

Figuur 17. Everts liet deze twee huizen bouwen aan de Gasterenseweg in Anloo; en een jachthut in zijn nieuwe bos aan het Gagelveen. Everts overleed in 1952 en is begraven op de begraafplaats in het bos.

worden gemaakt. Cultuurhistorische informatie zoals de ligging van hunebedden, Celtic fields, grafheuvels maar ook markergrenzen, reewegen en kerkpaden zijn enerzijds opgenomen in wetenschappelijke publicaties en anderzijds verkrijgbaar via diverse publieke webservices. Door deze met behulp van GIS te combineren en data toe te voegen of juist weg te laten zijn deze gegevens verwerkt tot nieuw of aangepast kaartmateriaal (afbeelding 13). Op deze wijze is het mogelijk om verbanden te ontdekken tussen historische en moderne data of de aanwezigheid van bepaalde landschappelijke elementen te dateren of te verklaren. In het geval van landgoed Ter Borgh is hiermee onder andere een kaart vervaardigd waarop cultuurhistorische relictten vanaf de prehistorie tot de middeleeuwen zijn samengevoegd (afbeelding 14).

Een ander voorbeeld is de kaart die op basis van de beschrijvingen uit een beheerplan is vervaardigd waarop inzichtelijk is gemaakt hoe het

landschap er rond 1911, direct voorafgaand aan de ontginning door de familie Everts, heeft uitgezien (afbeelding 15).

Daarmee zijn het zowel oude kaarten als de nieuw vervaardigde kaarten die helpen om de geschiedenis van, in dit geval, landgoed Ter Borgh tot leven brengen!

DE SPREKERS

Dr. Paul Brood

Paul Brood (1952) is archivaris en rechtshistoricus. Hij was vanaf 1972 tot en met 1997 werkzaam bij de rijksarchieven in Drenthe en Groningen en vanaf 2000 tot zijn pensionering in 2020 bij het Nationaal Archief in Den Haag. Op rechtshistorisch terrein is hij bestuurslid en redacteur van de Stichting Oud-Vaderlands Recht. Hij publiceert over velerlei historische onderwerpen, en algemeen welzijn in de laatmiddeleeuwse Lage Landen).

Drs. ing. Geny van Horssen

Geny van Horssen (1969) studeerde bodem- en milieukunde aan de Agrarische Hogeschool Friesland en was werkzaam bij een tweetal milieuvadvisiebureaus in Noord-Nederland. In 2019 rondde zij de bachelor Natuurwetenschappen aan de Open Universiteit af met een onderzoek naar de bijdrage van notenteelt in de Nederlandse kringlooplandbouw. In 2022 volgde een master Landschapsgeschiedenis aan de RUG met als afstudeeronderzoek de landschapsbiografie van het voormalige, 20e-eeuwse, landgoed Ter Borgh te Anloo, waarvan binnenkort een publicatieboekje wordt uitgebracht. Sinds dit jaar is zij werkzaam als senior projectontwikkelaar bij Staatsbosbeheer afdeling ProGrond..

De Magnuslezing wordt mede mogelijk gemaakt door de gemeente
Aa en Hunze en is een gezamenlijk initiatief van:

HISTORISCH

STICHTING VRIENDEN
MAGNUSKERK ANLOO

Magnuskerk te Anloo

Wijkkerk van de Protestantse gemeente (i.v.v.) Anloo-Zuidtoren